

Ярмоленко Ю. Ю., аспірант кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи та страхування, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, Хмельницький, Україна

ORCID ID: 0000-0002-0628-4396

e-mail: uarmolen@ukr.net

Вплив невідшкодованого податкового кредиту з ПДВ на фінансовий стан сільськогосподарських товаровиробників

Анотація. У статті досліджено вплив заборгованості із задекларованого в податковій звітності податкового кредиту та незаявленого до відшкодування на фінансовий стан великих сільгоспвиробників і фермерських господарств за допомогою кореляційного аналізу. Відібрано 10 великих сільгосп підприємств Хмельницької області, які мали найбільші суми заборгованості невідшкодованого податкового кредиту по деклараціях у 2018 році та 10 фермерських господарств за найбільшими показниками від'ємного значення з ПДВ за рік (ряд 21 декларації за грудень). За допомогою економетричних розрахунків (кореляційного аналізу) досліджено вплив податкових чинників (невідшкодований ПДВ, експортні поставки за ставкою податку 0 %) на фінансовий стан сільгоспвиробників. Встановлено, що експортні операції є головним показником, який дозволяє формувати невідшкодований ПДВ великим сільгоспвиробникам – експортерам. Зазначений висновок обґрунтовується тим, що за даними коефіцієнту детермінації від'ємне значення з невідшкодованого податкового кредиту на 77,3 % залежить від поставок сільськогосподарської продукції за межі України за нульовою ставкою ПДВ. На частку впливу всіх інших чинників на невідшкодований ПДВ припадає 22,7 %.

Протилежна ситуація щодо залежності результатів діяльності від задекларованого та невідшкодованого ПДВ прослідковується у фермерських господарствах області. За проведеними розрахунками та даними коефіцієнта множинної регресії встановлено середній зв'язок між наявністю сільгоспугідь та фінансовим станом фермерських господарств. Так, показник наявності у використанні угідь (рілля) лише на 35,3 % вплинув на фінансові результати роботи 10 відібраних фермерських господарств області. Обґрунтовано, що з метою достовірного аналізу діяльності фермерських господарств (частка впливу інших чинників становить 65 %) потрібно використовувати показники роботи останніх за даними вже не податкової звітності з ПДВ, а статистичної, зокрема форм 4-сг, 29-сг та 50-сг.

Ключові слова: відшкодування ПДВ; податок на додану вартість; фінансовий стан; сільськогосподарські товаровиробники; фермерські господарства; економетричні розрахунки.

Yarmolenko Yuri, PhD candidate of Management, Finance, Banking and Insurance Department, Khmelnytskyi University of Management and Law, Khmelnytskyi, Ukraine

The Impact of the Unrecovered VAT Tax Credit on the Financial Position of Agricultural Producers

Annotation. Introduction. The article examines the impact of arrears on the tax credit declared in the tax reporting and undeclared for reimbursement on the financial position of large agricultural producers and farms using correlation analysis. 10 large agricultural enterprises of Khmelnytskyi region, which had the largest amount of arrears of unrecovered tax credit in declarations in 2018 and 10 farms according to the largest indicator of negative value of VAT (line 21 of the declaration for December) were selected. The influence of tax factors (unrecovered VAT, export supplies at a tax rate of 0%) on the financial condition of agricultural producers was investigated using econometric calculations (correlation analysis). It has been established that export operations are the main indicator that allows large agricultural producers-exporters to form the unrecovered VAT. This conclusion has been substantiated by the fact that the negative value of the unrecovered tax credit by 77.3% according to the determination coefficient ($Ky \times 100$) depends on the supply of agricultural products outside Ukraine at a zero VAT rate. The share of the influence of all other factors on the unrecovered VAT accounts for 22.7%.

The opposite situation in terms of the dependence of the results of activities on the declared and unrecovered VAT has been observed in the farms of the region. According to the calculations and the data of the multiple regression coefficient, an average correlation ($R_{yx} = 0,594$) was found between the availability of farmland and the financial position of farming enterprises. Thus, the indicator of the availability of land (arable land) in use influenced the financial results of the work of 10 selected farming enterprises in the region only by 35.3%.

It has been substantiated that for the purpose of a more reliable analysis of the performance of farming enterprises (the share of the influence of other factors is 65%), it is necessary to use the performance indicators of the latter according not to the data of the VAT reporting, but according to statistical reporting, in particular forms.

Keywords: VAT recovery; value added tax; financial position; agricultural producers; farming enterprises; econometric calculations.

JEL Classification: H 25; H 30.

Постановка проблеми. Аналіз результатів останнього є головним у системі управління фінансового стану та проведення діагностики фінансово-господарської діяльності будь-якого

суб'єкта господарювання. Фінансова стійкість, фінансова стабільність – це ті категорії, що не тільки взаємопов'язані, але й свідчать про результати господарювання, які можуть надати поштовх для прийняття подальших ефективних управлінських рішень з метою стійкого або бурхливого розвитку, спонукатимуть управлінський персонал вживати антикризові заходи з метою попередження неплатоспроможності та уникнення ймовірного банкрутства господарюючого суб'єкта. У цих умовах сільськогосподарські товаровиробники (особливо малого сільськогосподарського підприємства та фермерські господарства) позбавлені у порівнянні з великими та середніми аграрними підприємствами можливості ефективної консультативної аналітичної підтримки з метою аналізу фінансово-господарської діяльності, не говорячи вже про побудову збалансованої системи планів та прогнозів щодо можливого фінансового стану у майбутньому чи прийняття альтернативних фінансових рішень.

Зазначене свідчить про актуальність теми впливу показників на фінансовий стан та стійкість малих сільськогосподарських товаровиробників, особливо в сучасних умовах фінансової нестабільності, посилені пандемією коронавірусної інфекції COVID-19.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу, оцінці та діагностиці фінансового стану підприємств сільськогосподарського напряму приділяється належна увага з боку науковців – аграрників з різних регіонів України. Так, науковцями з Умані [1] та Миколаєва [2] за допомогою різних методик оцінки проведено аналіз фінансового стану окремих суб'єктів господарської діяльності сільськогосподарського напрямку (ТОВ «Новий світ-Агро» Уманського району Черкаської області, ТОВ «Золотий колос» Вітовського району Миколаївської області).

Дослідники з Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету розглянули різні теоретичні погляди стосовно сутності поняття «фінансовий стан», визначено основні завдання та етапи аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств регіону [3]. Вченими Миколаївського національного аграрного університету [4] проведено діагностику фінансового стану 27 сільськогосподарських підприємств Миколаївської області, використовуючи авторський метод коефіцієнтів із подальшою бальною оцінкою останніх.

Журавською А. проведено оцінку фінансового стану сільськогосподарських підприємств Житомирщини у розрізі показників їх рентабельності, динаміки розвитку, ліквідності, ділової та фінансової активності [5]. Фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств на основі альтернативних рішень управління витратами досліджено І. Баришевською [6]. Діагностику фінансового стану сільськогосподарського підприємства за допомогою моделей

оцінки ймовірної кризи та банкрутства прослідковуємо у роботі Я. Колесник [7]. Яцух О. удосконалено методичне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності та фінансового стану сільськогосподарських підприємств за допомогою кореляційно-регресійної залежності факторів впливу на формування прибутку [8, с.4]. Бурковською А., В. Юрковим та В. Хабіровим наголошено на необхідності проведення фінансового контролю фінансового стану аграрних підприємств [9].

Однак питання бюджетного відшкодування ПДВ в аграрній галузі продовжують залишатися недостатньо дослідженими з боку економістів – аграрників, особливо вплив невідшкодованого податку в аграрному секторі економіки на подальший розвиток мікропідприємства, малого сільськогосподарського виробництва та фермерських господарств.

Формування цілей дослідження. Метою дослідження є оцінка заборгованості з задекларованого в податковій звітності податкового кредиту з ПДВ та незаявленого до відшкодування на фінансовий стан великих сільгоспвиробників і фермерських господарств за допомогою кореляційного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою усунення прогалин у наукових дослідженнях з питання впливу невідшкодованого ПДВ на фінансовий стан нами відібрано 10 сільгоспвиробників Хмельницької області, які мали найбільші суми заборгованості невідшкодованого податкового кредиту по деклараціях у 2018 році. Всі вони відносяться до великих (обсяг річних поставок понад 50 млн грн, земля – понад 3 тис. га). Встановлено, що відібрані для аналізу сільгосппідприємства самостійно здійснювали поставки на експорт та декларували вивезену сільгосппродукцію за межі країни у податковій звітності. За допомогою економетричних розрахунків (кореляційного аналізу) дослідимо вплив податкових чинників (невідшкодованого ПДВ, експортні поставки за ставкою податку 0 %) на фінансовий стан сільгоспвиробників.

Як відомо з теорії економетрії, «множинний кореляційний аналіз дозволяє визначити тісноту зв'язку між багатьма чинниками (пояснювальними змінними) і результативною ознакою (залежною змінною)» [10]. У нашому випадку результативною ознакою виступатиме чистий фінансовий результат сільгоспвиробників за 2018 рік, а чинниками – обсяги експорту та невідшкодований податковий кредит з податку (ПК), який декларується у податковій звітності наростаючим підсумком (ряд. 21 декларації за грудень 2018). Згрупуємо узагальнені дані у таблиці 1.

Застосуємо формули для одночинникових коефіцієнтів в умовах множинної кореляції, а саме:

1) коефіцієнт кореляції між чинником x і результативною ознакою y :

$$R_{yx} = \frac{n \sum xy - \sum y \sum x}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}} \quad (1)$$

Таблиця 1 Дані для розрахунку множинного коефіцієнта кореляції великих сільгоспвиробників області за наявності невідшкодованого податкового кредиту та поставок на експорт за 2018 рік

№ п/п	Назва сільгоспідприємства*	Чинник		Результативна ознака
		обсяги експорту за 2018 рік (тис. грн), x	невідшко-дований податковий кредит (тис. грн), z	чистий фінансовий результат (прибуток, збиток) (тис. грн), y
1	ТОВ "ПОДСЕРВІС"	457525,76	16982,03	157269
2	СТОВ "АГРОНА"	189721,47	8643,87	53042
3	ТОВ «АГРОСТАР»	54873,35	7417,38	35304
4	ТОВ"УКРОНА "	114094,99	6762,37	523758
5	ТОВ "СВАСТЕР"	139719,64	5696,77	10186
6	СТОВ "ЗОРЕПАД"	4855,39	4314,41	-23697,6
7	ТОВ "ФАРМОНА"	14899,8	3946,39	5218,5
8	ТОВ "ЛЕТОАГРО"	134228,44	3660,72	31779
9	ТОВ "АГРОЗІРКА "	72655,73	3392,43	26994
10	ТОВ "ЖИТНЕПАД"	127849,51	3391,77	- 28200
	Разом	1310424	64208,14	x

*Примітка. Фактичні назви сільгоспідприємств області змінені на умовні
 Джерело: узагальнено автором

2) коефіцієнт кореляції між чинником z і результативною ознакою y:

$$R_{yz} = \frac{n \sum yz - \sum y \sum z}{\sqrt{[n \sum z^2 - (\sum z)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}} \quad (2)$$

3) коефіцієнт кореляції між чинниками z і x:

$$R_{xz} = \frac{n \sum xz - \sum x \sum z}{\sqrt{[n \sum z^2 - (\sum z)^2][n \sum x^2 - (\sum x)^2]}} \quad (3)$$

Проведені розрахунки представимо у вигляді таблиці 2. Встановлено наявність тісного стохастичного зв'язку між x і результативною ознакою y та залежність між чинниками z і x (коефіцієнти кореляції $R_{yx} = 0,860$ та

$R_{xz} = 0,818$ відповідно). Не підтверджено те, що наявність невідшкодованого кредиту з ПДВ суттєво впливає на фінансовий стан великих сільгоспвиробників-експортерів.

Так, коефіцієнт між чинником z і результативною ознакою y становитиме 0,323, що свідчить про незначний (елімінований) рівень впливу чинника на результативну ознаку. Тому відповідає необхідність у подальших розрахунках економічного явища за множинним коефіцієнтом кореляції. За таких обставин для усунення впливу мультиколінеарності застосуємо спосіб покрокової регресії за допомогою лінійних коефіцієнтів кореляції [10, с.34-37].

Таблиця 2 Розрахунок однофакторних коефіцієнтів кореляції фінансового результату великих сільгоспідприємств за 2018 рік

№	y^2	z^2	x^2	yx	yz	xz
1	24733538361	288389342,9	209329821064	71954618749	2670746876	7769716182
2	2813453764	74716488,58	35994236179	10063206212	458488152,5	1639927723
3	1246372416	55017526,06	3011084540	1937248748	261863183,5	407016488,8
4	274322442564	45729648,02	13017666743	59758163772	3541845386	771552537,5
5	103754596	32453188,43	19521577802	1423184253	58027299,22	795950653,6
6	561576245,8	18614133,65	23574812	-115061090,1	-102241162,4	20948143,17
7	27232742,25	15573994,03	222004040	77754606,3	20594236,22	58800421,72
8	1009904841	13400870,92	18017274105	4265645595	116334020,9	491372734,9
9	728676036	11508581,3	5278855102	1961268776	91575255,42	246479478,1
10	795240000	11504103,73	16345497207	-3605356182	-95647914	433636132,5
	306342191566	566907877,6	320761591594	147720673440	7021585334	12635400495

Джерело: авторські розрахунки

У наведених вище розрахунках нами також встановлено тісний стохастичний зв'язок ($R_{xz} = 0,818$) між обсягами експорту та від'ємним значенням (від'ємна різниця між податковими зобов'язаннями (ПЗ) за нульовою ставкою ПДВ при експорті та податковим кредитом (ПК) за обсягами придбання за ставкою 20%). Тому доцільно дослідити вплив операцій з вивезення за межі України великими сільгоспвиробниками на результати декларування

податку до бюджету у вигляді від'ємного значення. Відтепер результативною ознакою виступатиме невідшкодований кредит (y) при позитивному чиннику поставок на експорт (x). З цією метою згрупуємо за даними таблиці 1 змінені показники у таблиці 3.

Коефіцієнт лінійної кореляції між чинником x і результативною ознакою y за відповідною формулою матиме наступний вигляд (табл. 3).

Таблиця 3 Вихідні дані для розрахунку зв'язку між обсягами експорту та чистого фінансового результату великих сільгоспвиробників області за 2018 рік

№	Обсяги експорту за 2018 рік (тис. грн), x	Невідшкодований податковий кредит (тис. грн), y	yx	x ²	y ²
1	457525,76	16982,03	7769716182	209329821064	288389342,9
2	189721,47	8643,87	1639927723	35994236179	74716488,58
3	54873,35	7417,38	407016488,8	3011084540	55017526,06
4	114094,99	6762,37	771552537,5	13017666743	45729648,02
5	139719,64	5696,77	795950653,6	19521577802	32453188,43
6	4855,39	4314,41	20948143,17	23574812	18614133,65
7	14899,8	3946,39	58800421,72	222004040	15573994,03
8	134228,44	3660,72	491372734,9	18017274105	13400870,92
9	72655,73	3392,43	246479478,1	5278855102	11508581,3
10	127849,51	3391,77	433636132,5	16345497207	11504103,73
\sum^n	1310424	64208,14	12635400495	320761591594	566907877,6

Джерело: авторські розрахунки

$$R_{yx} = \frac{\sum(x-\bar{x})(y-\bar{y})}{\sqrt{\sum(x-\bar{x})^2 \sum(y-\bar{y})^2}} \quad (4)$$

За проведеними розрахунками, які згрупуємо у табл. 4, лінійний коефіцієнт кореляції становитиме $R_{yx1} = 0,879$ та коефіцієнт детермінації дорівнюватиме $K_{yx}^2 = R_{yx}^2 = 0,773$.

Отже, експортні операції є головним чинником, який дозволяє формувати невідшкодований ПДВ великим сільгоспвиробникам – експортерам. Зазначений висновок обґрунтовується тим, що за даними коефіцієнту детермінації від'ємне значення з невідшкодованого податкового кредиту на 77,3% (K_{yx}

x100) залежить від поставок сільгосппродукції та інших товарів за кордон за нульовою ставкою ПДВ. На частку впливу всіх інших чинників приходиться 22,7%.

За допомогою лінійного коефіцієнта кореляції дослідимо вплив поставок за межі України сільгоспвиробниками за 2018 рік на фінансовий результат (прибуток, збиток) останніх. Зазначимо, що розрахунок одночинникового коефіцієнта множинної регресії за попередніми зазначеними показниками у 10 відібраних суб'єктів господарювання становив $R_{yx} = 0,860$, що підтверджує тісний зв'язок між зазначеними показниками.

Таблиця 4 Розрахунок лінійного коефіцієнта кореляції між чинником x (обсяги експорту) та результативною ознакою (невідшкодований ПК)

№	$(x - \bar{x})$	$(y - \bar{y})$	$(x - \bar{x})(y - \bar{y})$	$(x - \bar{x})^2$	$(y - \bar{y})^2$
1	326483,36	10561,22	3448062591,2992	106591384356,8900	111539367,8884
2	58679,07	2223,06	130447093,3542	3443233256,0649	4941995,7636
3	-76169,05	996,57	-75907790,1585	5801724177,9025	993151,7649
4	-16947,41	341,56	-5788557,3596	287214705,7081	116663,2336
5	8677,24	-724,04	-6282668,8496	75294494,0176	524233,9216
6	-126187,01	-2106,4	265800317,8640	15923161492,7401	4436920,9600
7	-116142,60	-2474,42	287385572,2920	13489103534,7600	6122754,3364
8	3186,04	-2760,09	-8793757,1436	10150850,8816	7618096,8081
9	-58386,67	-3028,38	176817023,6946	3409003233,6889	9171085,4244
10	-3192,89	-3029,04	9671391,5256	10194546,5521	9175083,3216
\sum^n			4221411216,518	149040464649,205	154639353,4226

Джерело: авторські розрахунки

За проведеними розрахунками коефіцієнту детермінації дорівнює 0,739, а саме: $K_{yx}^2 = R_{yx}^2 = 0,739$. Тому чистий фінансовий результат у 2018 році 10 великих сільгоспвиробників Хмельницької області на 73,9 % залежав від експортних операцій.

Протилежна ситуація щодо залежності результатів діяльності від фінансового забезпечення бюджетними коштами з ПДВ прослідковується у малих фермерських господарствах області. У 238 останніх обліковується невідшкодований податковий кредит в сумі 27532,7 тис. грн за результатами декларування показників у

звітності за грудень 2018 року (рядок 21 декларації), що становить 16 % від всієї бюджетної заборгованості з від'ємного значення податку сільгоспвиробників області.

Вихідні дані побудуємо аналогічно та відобразимо у табл. 5. Всі відібрані 10 фермерських господарств за найбільшим показником податкового кредиту отримали позитивний результат (прибуток) від фінансової господарської діяльності за 2018 рік (крім ФГ «ДОГУЖАНКА»), що підтверджується даними Звітів

про фінансові результати суб'єктів малого підприємництва (форма 2-м).

За проведеними розрахунками середній зв'язок $R_{yx}=0,594$ встановлено між наявністю сільгоспугідь та результатом діяльності фермерських господарств. Між іншими показниками не прослідковується суттєвої залежності, оскільки коефіцієнти кореляції дорівнюватиме $R_{yz}=-0,049$ та $R_{xz}=-0,290$. Множинний коефіцієнт кореляції становитиме $R_{yxz}=\sqrt{0,4063}=0,637$, що підтверджує не дуже тісний вплив (у межах

інтервалу 0,4-0,7) лише одного чинника – наявність земельних площ (рілля) на результати фінансово-господарської діяльності. Розрахунок лінійного коефіцієнту кореляції між чинником x (кількість рілля, га) та результативною ознакою (фінансовий результат) підтвердив вищезазначений висновок, оскільки $R_{yx1}=R_{yx}=0,594$ та коефіцієнт детермінації $K_{yx}^2=R_{yx}^2=0,353$. Отже, показник наявності угідь (рілля) лише на 35,3 % вплинув на фінансові результати роботи 10 відібраних фермерських господарств області.

Таблиця 5 Дані для розрахунку множинного коефіцієнта кореляції фермерських господарств області за показником найбільшого невідшкодованого податкового кредиту за 2018 рік

№ п/п	Назва господарства*	Чинник		Результативна ознака
		Сільгоспугіддя (рілля) на 2018 рік (га), x	Невідшкодований податковий кредит (тис. грн), z	Чистий фінансовий результат (прибуток, збиток) (тис. грн), y
1	ФГ "ВІЛЬНА СІЧ"	55,49	2227,71	8954,3
2	ФГ "ВІРА ДОЛИНА"	732,45	1620,15	8535,6
3	ФГ «ОБРІЙ-АГРО»	936,42	1197,87	788,2
4	ФГ "НАДІЯ "	163,78	902,12	2425,5
5	ФГ "ДОГУЖАНКА"	251,18	585,25	-3054,8
6	ФГ "МІКСАГРО"	478,96	549,26	2995,9
7	СФГ "СЛУЧ"	579,63	526,97	5425,9
8	ФГ "РОДИНА ПАВЛА"	753,85	457,46	8569,4
9	ОВ "ФГ ШЛЯХ"	1232,55	443,46	21960,5
10	ФГ "АГРОПАД"	337,77	374,27	2193,1
	Разом	5522,08	8884,52	x

*Примітка. Фактичні назви фермерських господарств змінено на умовні
 Джерело: узагальнено автором

З метою достовірного аналізу діяльності малих господарств потрібні інші показники їх роботи за даними вже не податкової, а статистичної звітності, зокрема щодо посівних площ (форма 4-сг «Звіт про посівні площі сільськогосподарських культур»), валового збору (форма 29-сг «Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду»), структуру собівартості, руху сільгосппродукції та забезпеченістю матеріально-технічних ресурсів для виробничих потреб (форма 50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств»). Проте відповідні розрахунки за даними державних статистичних спостережень знаходяться за межами проведеного дослідження.

Висновки. Нами проведено оцінку впливу заборгованості з невідшкодованого та незааявленого до відшкодування податкового кредиту на фінансовий стан великих сільгоспвиробників та фермерських господарств за допомогою кореляційного аналізу. Відібрано 10 великих сільгосппідприємств

Хмельницької області та фермерських господарств, які мали найбільші суми заборгованості невідшкодованого податкового кредиту по деклараціях у 2018 році. За допомогою економетричних розрахунків (кореляційного аналізу) досліджено вплив податкових чинників (невідшкодованого ПДВ, експортні поставки за ставкою податку 0 %) на фінансовий стан сільгоспвиробників. Отримані результати у вигляді узагальнених чинників та показників впливу на фінансовий стан сільгоспвиробників можливі для використання в аналітичній роботі, зокрема управлінській (відділів) агропромислового розвитку районних та обласних державних адміністрацій, у системі структурних підрозділів Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства України. Останні, на наш погляд, сприятимуть ефективності та оперативності прийняття відповідних управлінських рішень щодо усунення перешкод у поверненні невідшкодованого ПДВ сільгосппідприємств, фермерських господарств.

Література:

- Бержанір І., Вінницька О., Гвоздей Н. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 682-686.
- Максименко А. Г., Власюк А. М., Казан Т. В. Аналіз фінансового стану ТОВ «Золотий колос» Вітовського району. *Молодий вчений*. 2020. № 7 (83). С. 226-229.

3. Демчук Н. І., Халатур С. М., Хідірян М. О. Теоретичні основи аналізу фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С.396-400.
4. Клочан В. Ф., Костаневич Н. І., Костирко А. Г. Діагностика фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2009. № 4. С. 86-90.
5. Журавська А. Р. Фінансово-економічна характеристика діяльності сільськогосподарських підприємств та оцінювання ймовірності банкрутства. *Вісник ЖНАЕУ*. 2015. №2 (51). Т.2. С.153-160.
6. Баришевська І. В., Гринчук Ю. В. Аналіз фінансової стійкості на основі альтернативних рішень управління витратами сільськогосподарських підприємств. *Modern Economics*. 2019. 17 (2019). С.20-25.
7. Колеснік Я. В., Сергієнко А. М. Діагностика фінансового стану сільськогосподарського підприємства. *Агросвіт*. 2019. № 22. С. 69-74.
8. Яцух О. О. Домінанти фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія і практика. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2019. 686 С.
9. Бурковська А. В., Юрков В. О., Хабіров В. Р. Важливість і необхідність оцінки та контролю фінансового стану аграрного підприємства. *Економічний форум*. 2013. Вип.3. С.157-160.
10. Кулинич О. І. Економетрія : навчальний посібник. Хмельницький : Видавництво «Поділля», 2003. 215 С.

References:

1. Berzhanir, I., Vinnytska, O. & Hvozdei, N. (2018). Integral assessment of the company's financial condition. *Molodyi vchenyi*, 2 (54), 682-686.
2. Maksymenko, A. H., Vlasiuk, A. M. & Kazan, T. V. (2020). Analysis of the financial condition of Zoloty Kolos LLC in Vitovskiy district. *Molodyi vchenyi*, 7 (83), 226-229.
3. Demchuk, N. I., Khalatur, S. M. & Khidirian, M. O. (2017). Theoretical foundations of analysis of the financial condition of agricultural enterprises. *Ekonomika i suspilstvo*, 9, 396-400.
4. Klochan, V. F., Kostanevych, N. I. & Kostyrko, A. H. (2009). Diagnostics of the financial condition of agricultural enterprises. *Ekonomika APK*, 4, 86-90.
5. Zhuravska, A. R. (2015). Financial and economic characteristics of the activities of agricultural enterprises and assessment of the probability of bankruptcy. *Visnyk ZhNAEU*, 2 (51), 153-160.
6. Baryshevska, I. V. & Hrynchuk, Yu. V. (2019). Analysis of financial stability based on alternative cost management solutions for agricultural enterprises. *Modern Economics*, 17 (2019), 20-25.
7. Kolesnik, Y. V. & Serhiienko, A. M. (2019). Diagnostics of the financial condition of an agricultural enterprise. *Agrosvit*, 22, 69-74.
8. Yatsukh, O. O. (2019). Dominants of financial support for the agricultural enterprises activities: theory, methodology and practice. Dissertation for the degree of Doctor of Economics in the specialty 08.00.08 – Money, Finance and Credit. - Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv.
9. Burkovska, A. V., Yurkov, V. O. & Khabirov, V. R. (2013). The importance and necessity of assessing and monitoring of the agricultural enterprise financial condition. *Economic forum*, 3, 157-160.
10. Kulynych. O. I. (2003). Econometrics. Study guide. Khmelnytskyi: Podillia Publishing House.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License